

(Fundamentalna) Fizika Elementarnih Čestica

Dan 05c: Kalibracioni princip: renormalizacija

Tristan Hübsch

Department of Physics and Astronomy, Howard University, Washington DC

Department of Mathematics, University of Maryland, College Park, MD

Department of Physics, Faculty of Natural Sciences, Novi Sad, Serbia

<https://tristan.nfshost.com/>

Fundamentalna Fizika Elementarnih Čestica

Program

- **Renormalizacija u QCD u poredjenju sa QED**
  - Rasprezanje nefizičkih kalibracionih potencijala u QED
  - Gluonske petlje $\Leftrightarrow$ nekomutativnost
  - Ne-rasprezanje u QCD
  - Promenljiva $SU(n)$ jačina interakcije
- **Zaklanjanje naelektrisanja**
- **Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja**
  - Neabelovski Gauss-ov zakon
  - Landau pol i dimenziona transmutacija
- **Efektivni QCD potencijal**
  - asimptotska (ultravioletna) sloboda
  - infracrveno zarobljavanje

Petak 20. V 2022
posle pauze:
— Zoom-foto —

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Rasprezanje nefizičkih QED potencijala

- Sećate se fotonskog (dela) Lagranžijana?

$$\begin{aligned} F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} &= (\partial_\mu A_\nu - \partial_\nu A_\mu)(\partial^\mu A^\nu - \partial^\nu A^\mu) \\ &= (\partial_0 A_i - \partial_i A_0)(\partial^0 A^i - \partial^i A^0) + (\partial_i A_j - \partial_j A_i)(\partial^i A^j - \partial^j A^i) \end{aligned}$$

- ... i 4-vektorske $\rightarrow$ (scalar, 3-vektor) notacije?

$$\begin{aligned} A_\mu &= (\Phi, -c\vec{A}) \quad \text{ali} \quad A^\mu = (\Phi, c\vec{A}) \\ \partial_\mu &= (\frac{1}{c}\partial_t, \vec{\nabla}) \quad \text{ali} \quad \partial^\mu = (\frac{1}{c}\partial_t, -\vec{\nabla}) \quad [\eta_{\mu\nu}] = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} \\ F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} &= \left((\frac{1}{c}\partial_t)(-c\vec{A}) - (\vec{\nabla})(\Phi) \right) \cdot \left((\frac{1}{c}\partial_t)(c\vec{A}) - (-\vec{\nabla})(\Phi) \right) \\ &\quad + \left((\vec{\nabla}) \times (-c\vec{A}) \right) \cdot \left((-\vec{\nabla}) \times (c\vec{A}) \right) \\ &= -\vec{E} \cdot \vec{E} + c^2 \vec{B} \cdot \vec{B} \end{aligned}$$

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Rasprezanje nefizičkih QED potencijala

$$A_\mu = (\Phi, -\textcolor{green}{c} \vec{A})$$

- Izrazimo QED Lagranžijan eksplisitno:

$$\begin{aligned} F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} &= -(\dot{\vec{A}} + \vec{\nabla}\Phi)^2 + \textcolor{green}{c}^2(\vec{\nabla} \times \vec{A})^2 \\ &= -(\dot{A}_1 + \boxed{\Phi_{,1}})^2 - (\dot{A}_2 + \boxed{\Phi_{,2}})^2 - (\dot{A}_3 + \boxed{\Phi_{,3}})^2 \\ &\quad + \textcolor{green}{c}^2[(A_{2,1} - A_{1,2})^2 + (A_{3,2} - A_{2,3})^2 + (A_{1,3} - A_{3,1})^2] \end{aligned}$$

- Setimo se da je $A_\mu \simeq A_\mu - \textcolor{green}{c}(\partial_\mu \lambda) \dots$
  - ... i odaberemo $\lambda = \int dt \Phi$, tako da
- $$\Phi \simeq \Phi - \textcolor{green}{c} \left(\partial_0 \int dt \Phi \right) = \Phi - \textcolor{green}{c} \left(\frac{\partial}{\partial(\textcolor{green}{c}t)} \int dt \Phi \right) = 0$$
- $$- \textcolor{green}{c} A_i \simeq - \textcolor{green}{c} A_i - \textcolor{green}{c} \left(\partial_i \int dt \Phi \right)$$
- $$\dot{A}_i \simeq \dot{A}_i + (\Phi_{,i} := \partial_i \Phi) \Rightarrow \boxed{\dot{A}_i \simeq (\dot{A}_i + \Phi_{,i})}$$
- Φ i A_3 su nefizički stepeni slobode, pa želimo da ih raspregnemo of fizičkih A_1 i A_2
- Sad ovim rezultatom pojednostavimo Lagranžijan

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Rasprezanje nefizičkih QED potencijala

- Dakle, QED Lagranžijan je kalibraciono ekvivalentan

$$F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} \simeq -(\dot{A}_1)^2 - (\dot{A}_2)^2 - (\dot{A}_3)^2 + c^2 [(A_{2,1} - A_{1,2})^2 + (A_{3,2} - A_{2,3})^2 + (A_{1,3} - A_{3,1})^2]$$

- ...pošto

$$A_{j,i} - A_{i,j} \simeq (A_{j,i} - \int dt \Phi_{,ji}) - (A_{i,j} - \int dt \Phi_{,ij}) = A_{j,i} - A_{i,j}$$

- Kompletним razvijanjem dobijamo:

$$F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} \simeq -(\dot{A}_1)^2 - (\dot{A}_2)^2 - (\dot{A}_3)^2 + c^2 [(A_{2,1})^2 + (A_{1,2})^2 + (A_{3,2})^2 + (A_{2,3})^2 + (A_{1,3})^2 + (A_{3,1})^2 - 2A_{2,1}A_{1,2} - 2A_{3,2}A_{2,3} - 2A_{1,3}A_{3,1}]$$

sprega fizičkih i nefizičkih komponenti

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Rasprezanje nefizičkih QED potencijala

- Za foton koji se kreće brzinom svetlosti u smeru ose $\hat{e}_3$,
  - ... A_1 i A_2 su fizičke (transverzalne) polarizacije,
  - ... a A_3 nije. ($\approx$ FitzGerald-Lorentz kontrakcija.)

$$F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} \simeq -(\dot{A}_1)^2 - (\dot{A}_2)^2 - (\dot{A}_3)^2$$

$$+ c^2 [(A_{2,1} - A_{1,2})^2 + (A_{3,2})^2 + (A_{3,1})^2 + (A_{2,3})^2 + (A_{1,3})^2 - 2A_{3,2} A_{2,3} - 2A_{1,3} A_{3,1}]$$

- Takodje, longitudinalna (u smeru $\hat{e}_3$) promena A_1 i A_2 iščezava...
  - ... tako da $A_{1,3} = 0 = A_{2,3}$. ($\approx$ FitzGerald-Lorentz kontrakcija.)

- Stoga:

$$F_{\mu\nu}F^{\mu\nu} \simeq -(\dot{A}_1)^2 - (\dot{A}_2)^2 - (\dot{A}_3)^2 \quad \text{se raspregnu}$$

$$+ c^2 [(A_{2,1} - A_{1,2})^2 + (A_{3,2})^2 + (A_{3,1})^2]$$

fizičke promenljive

nefizičke promenljive

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Rasprezanje nefizičkih QED potencijala

- A zašto klasično rasprezanje ukazuje na rasprezanje i u punoj kvantnoj teoriji?
- Zbog Feynman-Hibbs-ove konstrukcije.
- Particioni funkcional

$$\begin{aligned} \mathcal{Z}[\vartheta] &:= \int \mathbf{D}[\phi] e^{i\hbar^{-1} \int d^4x (\mathcal{L}(\phi) + \vartheta \cdot \phi)} \\ &\quad \boxed{\text{Tr}[\mathbb{F}_{\mu\nu} \mathbb{F}^{\mu\nu}] + \mathbb{J} \cdot \mathbb{A}} \\ \left[\frac{\delta}{\delta \vartheta(x_1)} \cdots \frac{\delta}{\delta \vartheta(x_n)} \mathcal{Z}[\vartheta] \right]_{\vartheta=0} &= \left[\int \mathbf{D}[\phi] \phi(x_1) \cdots \phi(x_n) e^{i\hbar^{-1} \int d^4x (\mathcal{L}(\phi) + \vartheta \cdot \phi)} \right]_{\vartheta=0} \\ &= G(x_1, \dots, x_n) \quad \boxed{\text{izračunato Feynman-ovim računom}} \end{aligned}$$

- ...su korelace funkcije, koje daju korelaciju perturbacija u polju ϕ u prostor-vremenskim tačkama $x_1, \dots, x_n$.
- $G(x_1, x_2)$ je dobro poznata Green-ova funkcija.

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Gluonske petlje i nekomutativnost

- Neabelovska (nekomutativna) QCD ima sličan Lagranžijan

$$\begin{aligned}\text{Tr} [\mathbb{F}_{\mu\nu} \mathbb{F}^{\mu\nu}] &= \text{Tr} \left[(\partial_\mu \mathbf{A}_\nu - \partial_\nu \mathbf{A}_\mu + \frac{i g_c}{\hbar c} [\mathbf{A}_\mu, \mathbf{A}_\nu]) \right. \\ &\quad \left. (\partial^\mu \mathbf{A}^\nu - \partial^\nu \mathbf{A}^\mu + \frac{i g_c}{\hbar c} [\mathbf{A}^\mu, \mathbf{A}^\nu]) \right] \\ &= (\partial_\mu A_\nu^a - \partial_\nu A_\mu^a - \frac{g_c}{\hbar c} f_{bc}^a A_\mu^b A_\nu^c) \\ &\quad (\partial^\mu A_a^\nu - \partial^\nu A_a^\mu - \frac{g_c}{\hbar c} f_a^{eh} A_e^\mu A_h^\nu) \\ &= (\partial_\mu A_\nu^a - \partial_\nu A_\mu^a) (\partial^\mu A_a^\nu - \partial^\nu A_a^\mu) \\ &\quad - \frac{2g_c}{\hbar c} (\partial_\mu A_\nu^a - \partial_\nu A_\mu^a) \boxed{(f_a^{bc} A_b^\mu A_c^\nu)} + \frac{g_c^2}{\hbar^2 c^2} \boxed{(f_{bc}^a A_\mu^b A_\nu^c)} \boxed{(f_a^{eh} A_e^\mu A_h^\nu)}\end{aligned}$$

neabelovska struktura
grupe $SU(3)_c$

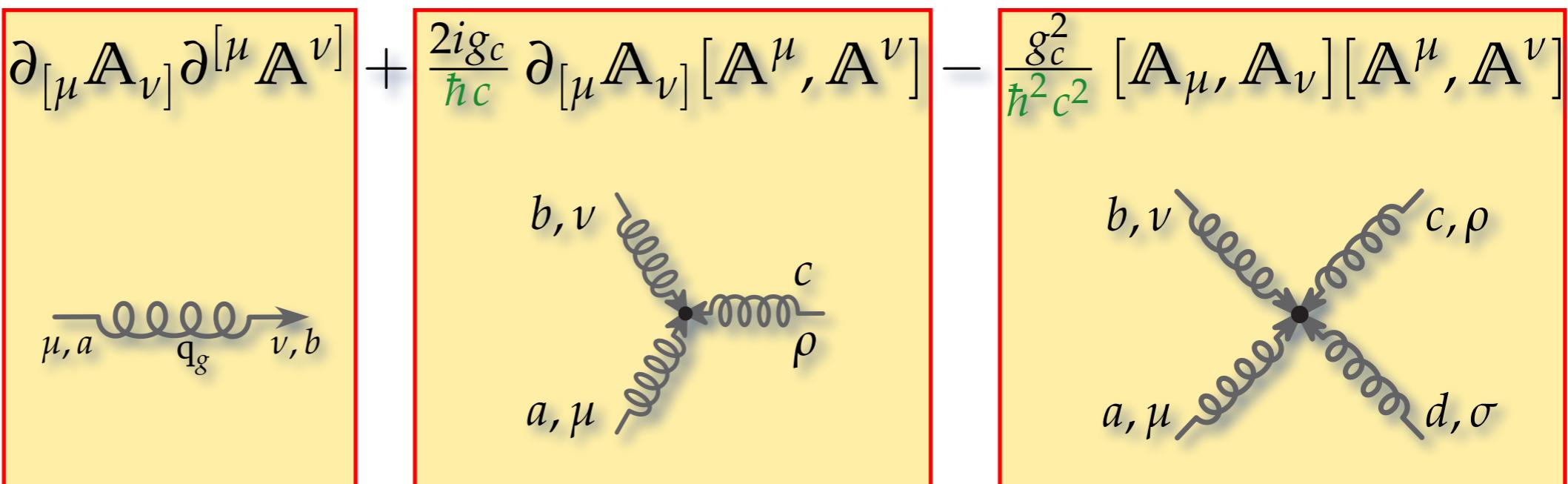
nelinearnosti

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Gluonske petlje i nekomutativnost

- Neabelovska (nekomutativna) QCD ima sličan Lagranžijan

$$\text{Tr} [\mathbb{F}_{\mu\nu} \mathbb{F}^{\mu\nu}] = \text{Tr} \left[(\partial_\mu \mathbb{A}_\nu - \partial_\nu \mathbb{A}_\mu + \frac{i g_c}{\hbar c} [\mathbb{A}_\mu, \mathbb{A}_\nu]) \right.$$
$$\left. (\partial^\mu \mathbb{A}^\nu - \partial^\nu \mathbb{A}^\mu + \frac{i g_c}{\hbar c} [\mathbb{A}^\mu, \mathbb{A}^\nu]) \right]$$

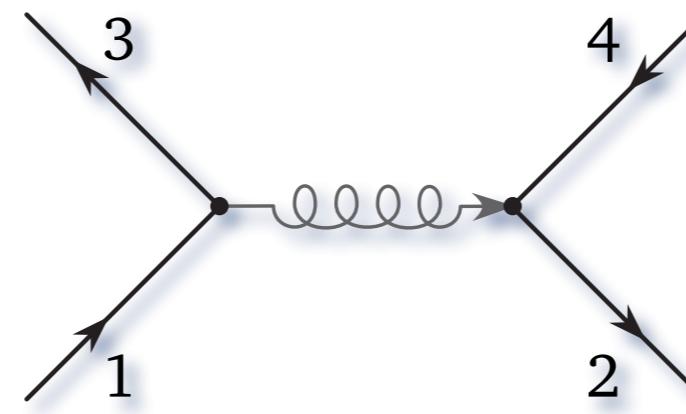
$$= \partial_{[\mu} \mathbb{A}_{\nu]} \partial^{[\mu} \mathbb{A}^{\nu]} + \frac{2 i g_c}{\hbar c} \partial_{[\mu} \mathbb{A}_{\nu]} [\mathbb{A}^\mu, \mathbb{A}^\nu] - \frac{g_c^2}{\hbar^2 c^2} [\mathbb{A}_\mu, \mathbb{A}_\nu] [\mathbb{A}^\mu, \mathbb{A}^\nu]$$

...gde se $SU(3)_c$ trag podrazumeva.

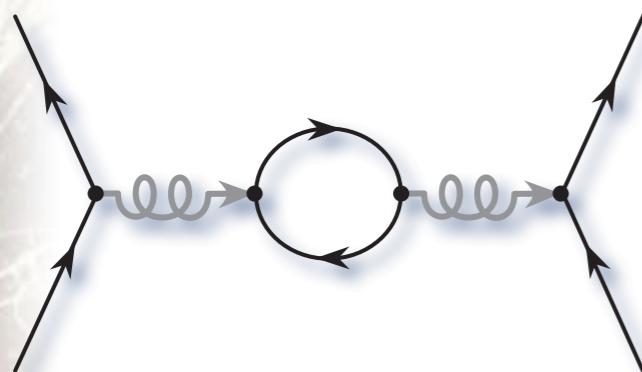
Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Gluonske petlje i nekomutativnost

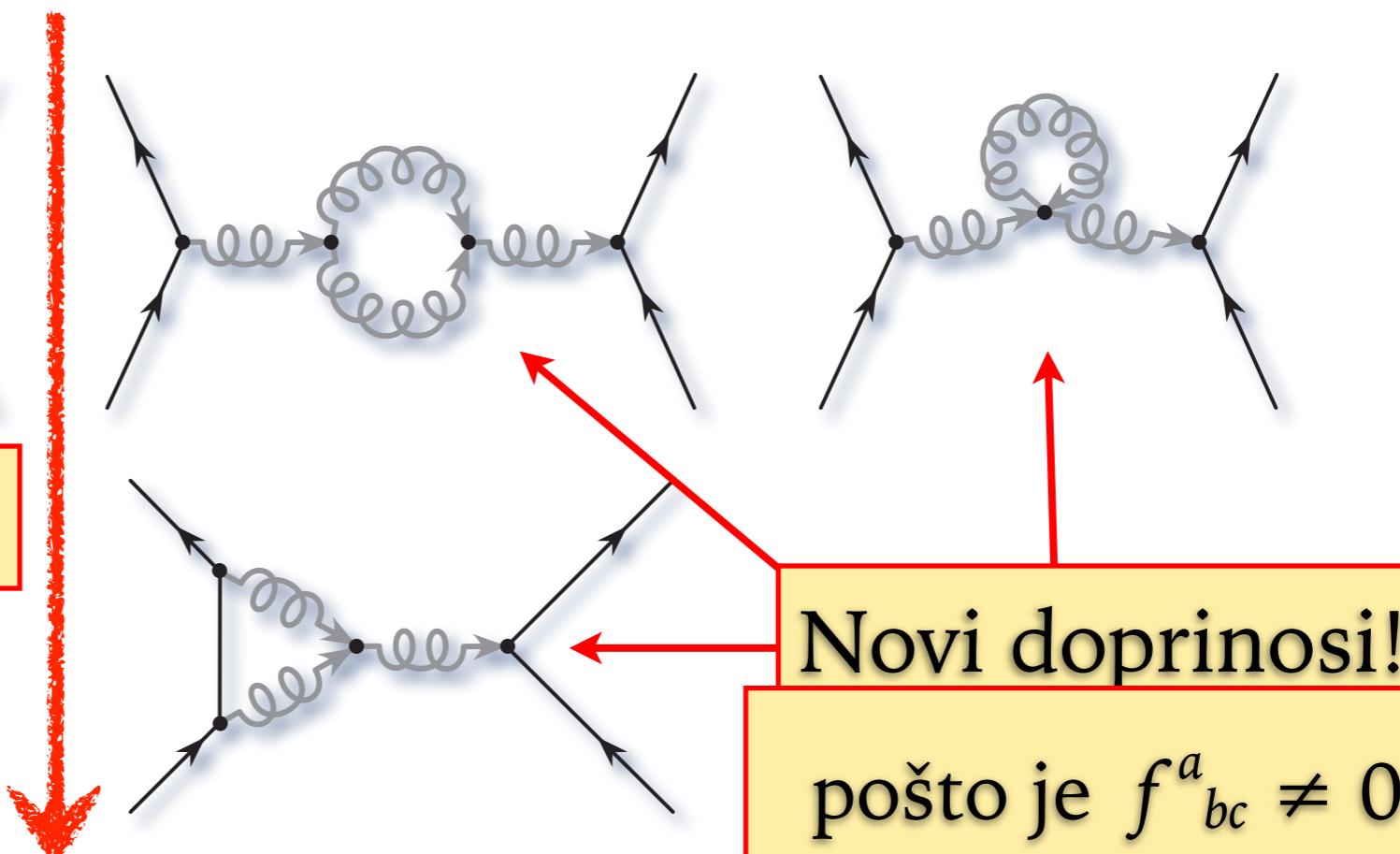
- Zbog tih 3- i 4-gluonskih verteksa,

- dobija korekcije:

Baš kao u QED.

Novi doprinosi!

pošto je $f^a_{bc} \neq 0$

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Ne-rasprezanje u QCD

$$A_\mu^a = (\Phi^a, -\vec{c}\vec{A}^a)$$

- Mada je opet moguće iskoristiti kalibracionu transformaciju
- $A_\mu^a \simeq A_\mu^a - \textcolor{red}{c}(\partial_\mu \lambda^a)$ sa $\lambda^a = \int dt \Phi^a$,

- ...ona ne eliminiše Φ^a :

$$\text{Tr}[\mathbb{F}_{\mu\nu} \mathbb{F}^{\mu\nu}] \supset (\dots)(\dot{\vec{A}}^a - \vec{\nabla} \Phi^a) \cdot (f_{abc} \Phi^b \textcolor{red}{c}\vec{A}^c)$$

**U QCD nema
rasprezanja!**

- ...niti se A_3^a raspregne od A_1^a i A_2^a .
- Zahvaljujući neabelovskoj prirodi $SU(3)_c$,
- tj. gluon-gluon interakciji i “novim” Feynman-ovim dijagramima
- ... QCD amplitude neizbežno sadrže nefizičke komponente kalibracionog potencijala.
- To neumitno naruši unitarnost.

**...ali se može “ispraviti”
uvodjenjem Fadeev-Popov
“sablasti” i BRST simetrije.**

Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Promenljiva $SU(n)$ jačina interakcije

- Citirajmo ovde samo dominantni logaritamski rezultat:
- Ovde,

$$\alpha_{s,R}(|q^2|) \approx \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{1 + \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{3\pi} \frac{11n - 2n_f}{4} \ln\left(\frac{|q^2|}{\mu^2 c^2}\right)}, \quad |q^2| \gg \mu^2 c^2$$

- n = broj boja [$n=3$ za $SU(3)_c$]
- n_f = broj n -obojenih fermiona [$n_f=6$ ukusa 3-bojenih kvarkova za $q > 171.3 \text{ GeV}$ (masa top kvarka); za manje energije je $n_f < 6$]
- Ovo se suštinski razlikuje od elektrodinamičkog rezultata:

$$\alpha_{e,R}(|q^2|) \approx \frac{\alpha_{e,R}(0)}{1 - \frac{\alpha_{e,R}(0)}{3\pi} \ln\left(\frac{|q^2|}{m_e^2 c^2}\right)}, \quad |q^2| \gg m_e^2 c^2$$

$$11n - 2n_f = 33 - 12 = 21 > 0$$

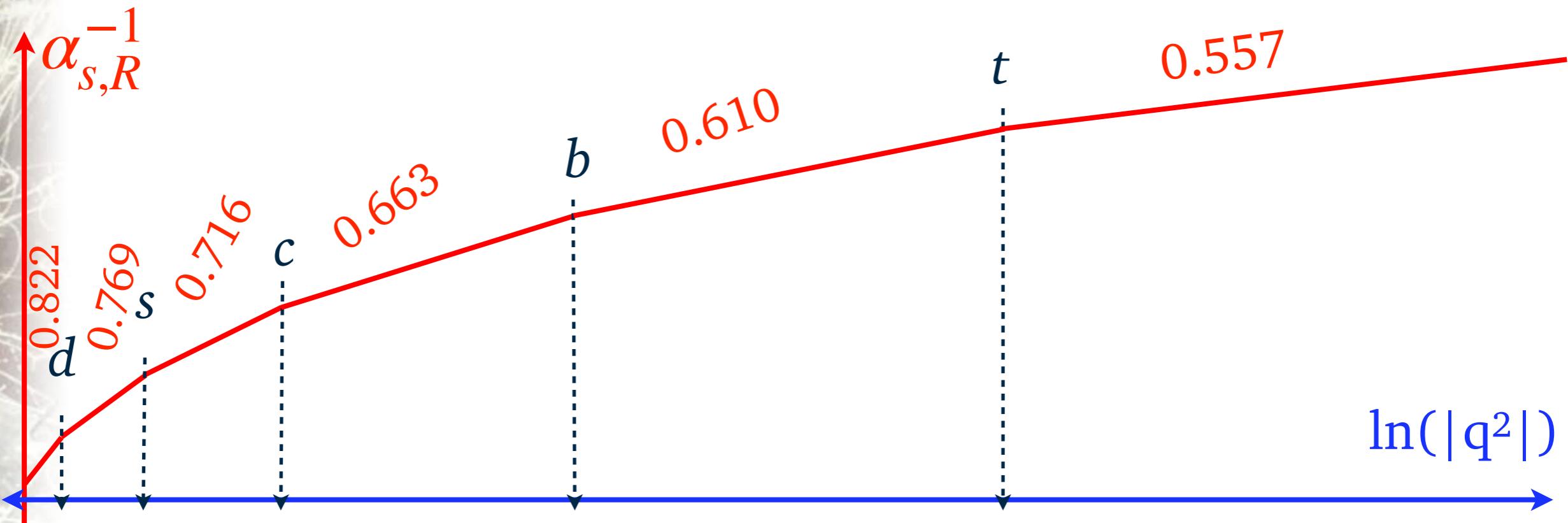
Renormalizacija u QCD u poređenju sa QED

Promenljiva $SU(n)$ jačina interakcije

- Citirajmo ovde samo dominantni logaritamski rezultat:

$$\alpha_{s,R}(|q^2|) \approx \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{1 + \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{3\pi} \frac{11n - 2n_f}{4} \ln\left(\frac{|q^2|}{\mu^2 c^2}\right)}, \quad |q^2| \gg \mu^2 c^2$$

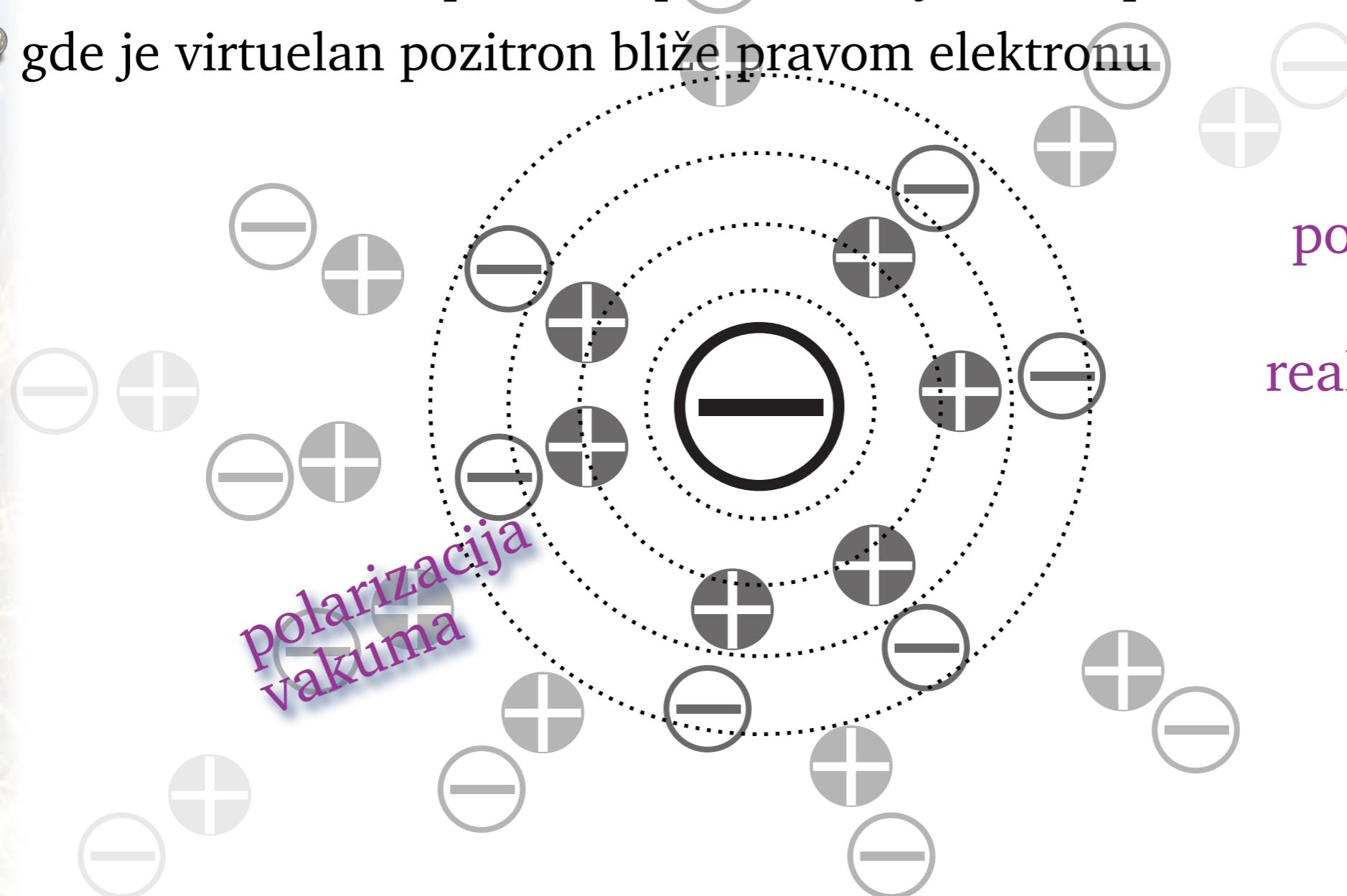
- Na logaritamskoj skali, $\alpha_{s,R}$ izgleda:

Zaklanjanje naelektrisanja

Fermion-antifermion polarizacija vakuma

- U QED, blizu realnog elektrona,
  - virtuelni elektron-pozitron parovi deluju kao dipoli
  - gde je virtuelan pozitron bliže pravom elektronu

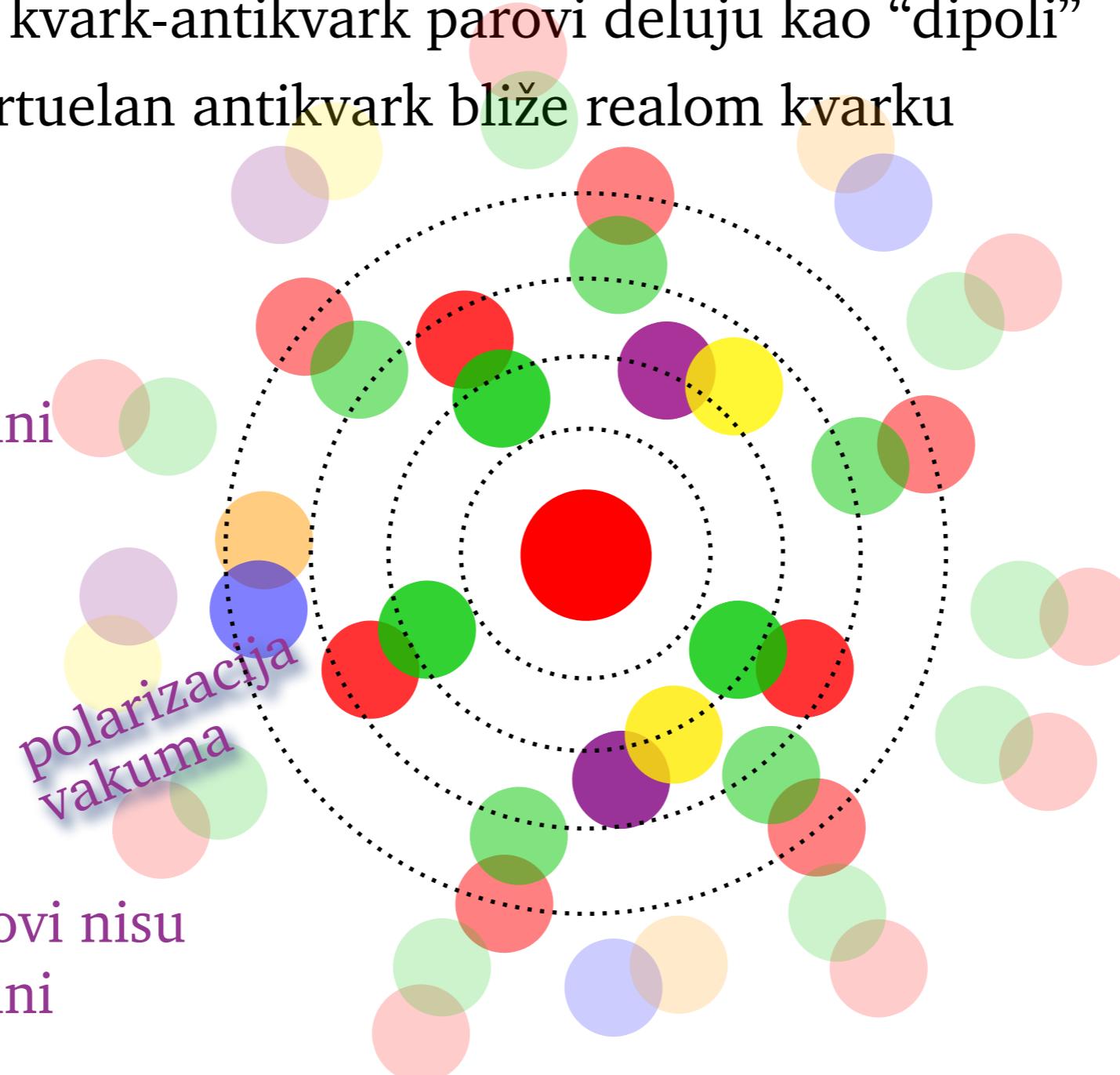
Ovo efektivno
poništi jedan deo
naelektrisanja
realnog elektrona,
razpršuje ga i
effektivno ga
zaklanja.

Zaklanjanje naelektrisanja

Fermion-antifermion polarizacija vakuma

- Kao u QED, blizu realnog kvarka,
  - virtuelni kvark-antikvark parovi deluju kao “dipoli”
  - gde je virtuelan antikvark bliže realom kvarku

Crveno-
anticrveni
parovi su
polarizovani

Ostali parovi nisu
polarizovani

Ovo efektivno
poništi jedan deo
(naboja) boje
realnog kvarka,
razpršujući i
zaklanjuјi
naboj boje.

Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja

Neabelovski Gauss-ov zakon

- Ali, u QCD gluoni takodje doprinose!

- Setimo se:

$$\left(D_\mu F^{a\mu\nu} = \partial_\mu F^{a\mu\nu} - \frac{g_c}{\hbar c} f_{bc}^{a} A_\mu^b F^{c\mu\nu} \right) = j_{(q)}^{a\nu}$$

- gde je $\nu=0$ komponenta gustina boje kvarkova.

- Definicijom:

$$\vec{E}^a := \hat{e}_i F^{ai0}, \quad \rho_{(q)}^a := j_{(q)}^{a0}, \quad \vec{A}^a := -\hat{e}^i A_i^a$$

- dobijemo:

$$\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^a = \rho_{(q)}^a - \frac{g_c}{\hbar c} f^a_{bc} \vec{A}^b \cdot \vec{E}^c$$

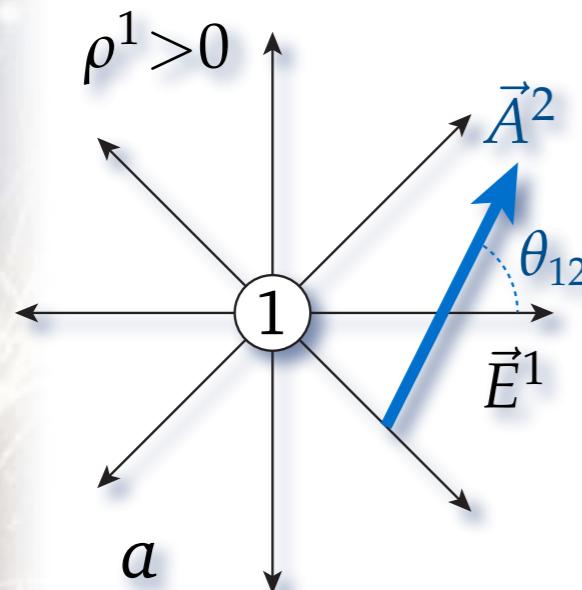
- gde nelinearna sprega (zbog neabelovske strukture) služi kao dodatan (gluonski) izvor za ovo kromo-električno polje.

Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja

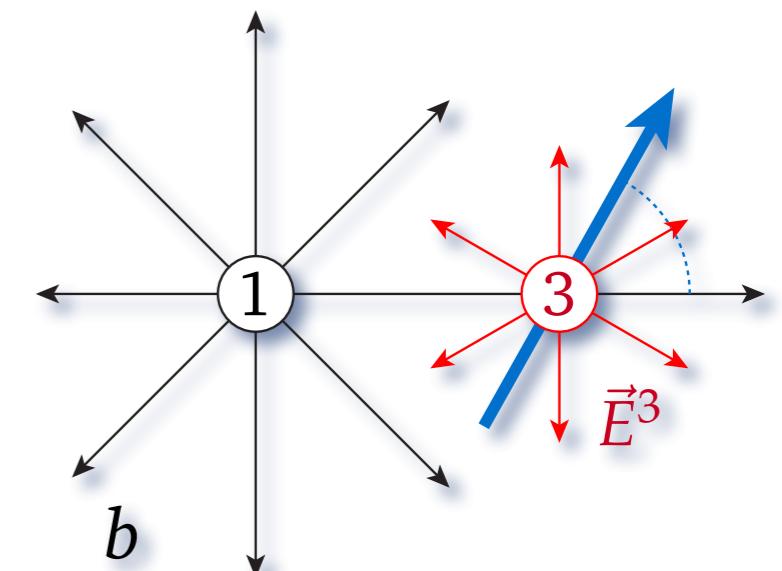
Neabelovski Gauss-ov zakon

$$\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^a = \rho_{(q)}^a - \frac{g_c}{\hbar c} f^a{}_{bc} \vec{A}^b \cdot \vec{E}^c$$

- Adaptirajući iz Peskin + Schroeder-ove knjige, posmatrajmo kvark boje 1, i virtualni gluonski 3-vektor potencijal boje 2:

Kromo-električno polje boje 1 izvire iz kvarka, zajedno sa virtuelnim potencijalom boje 2, i figuriše kao izvor za **kromo-električno polje boje 3**.

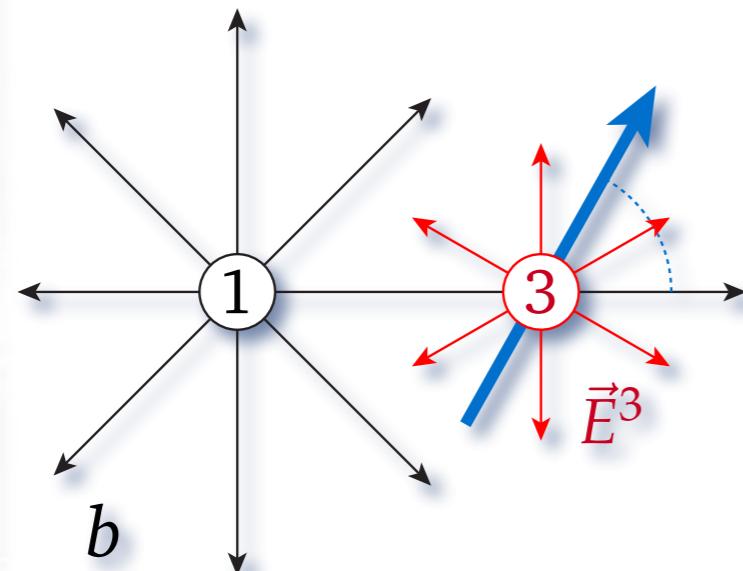
$$\begin{aligned}\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^3 &= -\frac{g_c}{\hbar c} f^3{}_{21} \vec{A}^2 \cdot \vec{E}^1 = -\frac{g_c}{\hbar c} (-1) |\vec{A}^2| |\vec{E}^1| (\cos \theta_{12} = +\frac{1}{2}) \\ &= +\frac{g_c}{2\hbar c} |\vec{A}^2| |\vec{E}^1|\end{aligned}$$

Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja

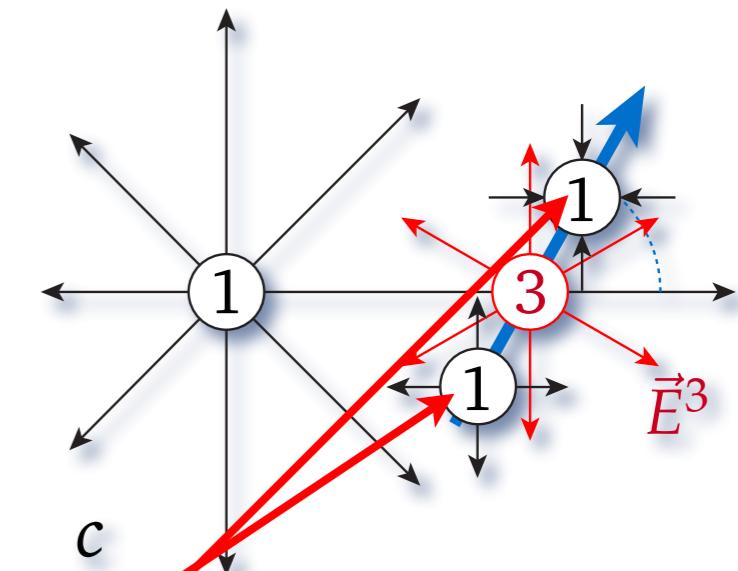
Neabelovski Gauss-ov zakon

$$\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^a = \rho_{(q)}^a - \frac{g_c}{\hbar c} f^a{}_{bc} \vec{A}^b \cdot \vec{E}^c$$

- Adaptirajući iz Peskin + Schroeder-ove knjige, posmatrajmo kvark boje 1, i virtuelni gluonski 3-vektor potencijal boje 2:

Sprega
kromo-električnog
polja boje 3 i
kalibracionog
potencijala boje 2
deluje kao **dipol**
izvora boje 1.

$$\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^1 = -\frac{g_c}{\hbar c} f^1{}_{23} \vec{A}^2 \cdot \vec{E}^3 = -\frac{g_c}{\hbar c} (+1) |\vec{A}^2| |\vec{E}^3| \cos \theta_{32},$$

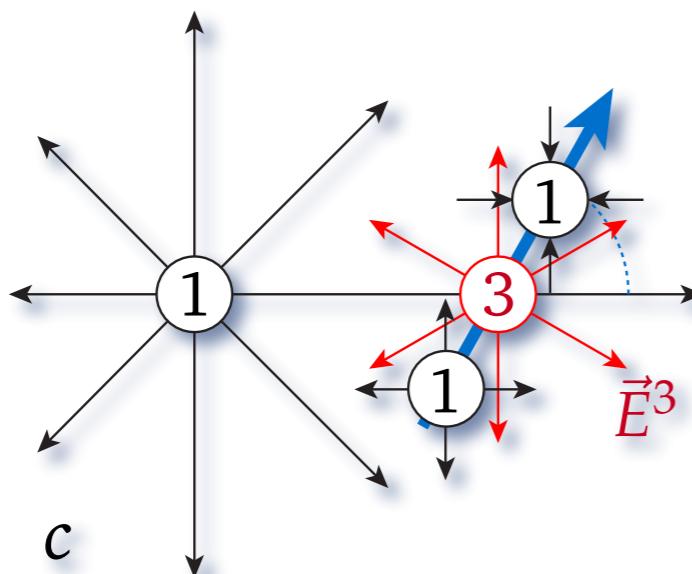
gde je $-\cos(\theta_{23})$ pozitivan “dole-levo” od “izvora” boje 3, a negativan na suprotnoj, “gore-desno” strani.

Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja

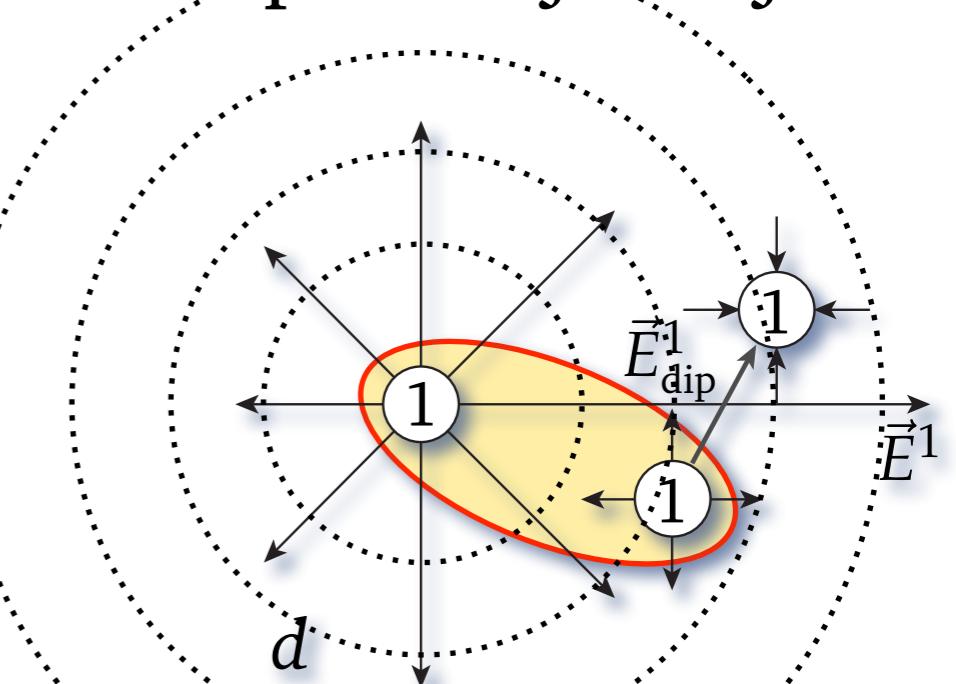
Neabelovski Gauss-ov zakon

$$\vec{\nabla} \cdot \vec{E}^a = \rho_{(q)}^a - \frac{g_c}{\hbar c} f^a{}_{bc} \vec{A}^b \cdot \vec{E}^c$$

- Adaptirajući iz Peskin + Schroeder-ove knjige, posmatrajmo kvark boje 1, i virtuelni gluonski 3-vektor potencijal boje 2:

Da pojednostavimo, samo izvor boje 1:

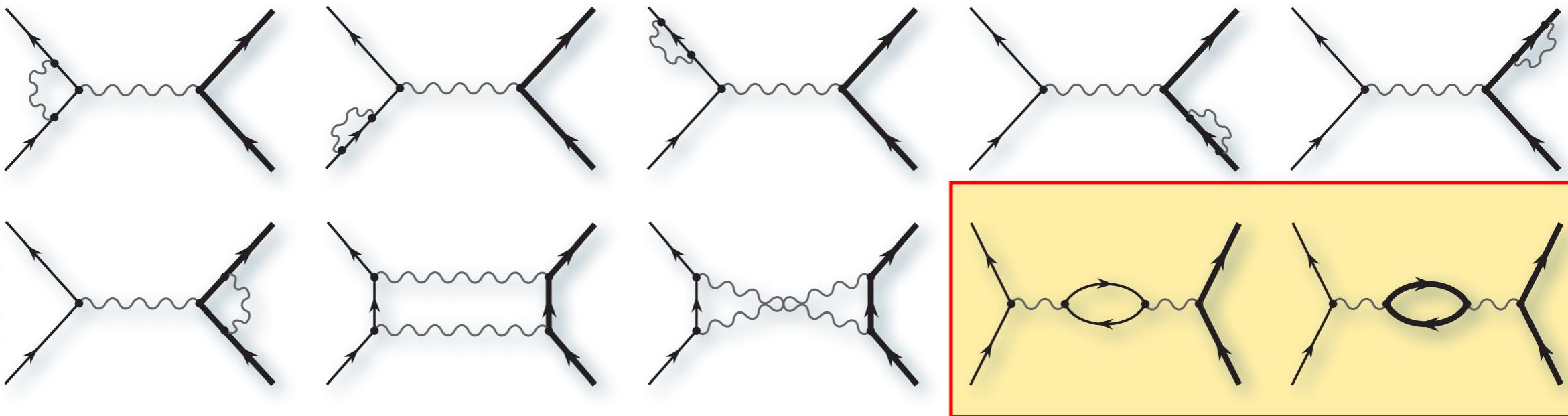

Virtuelni dipol boje 1 (proizведен nelinearnom spregom sa virtuelnom gluonom boje 2) ne zaklanja boju (color-1) originalnog izvora (kvarka), već anti-zaklanja (pojačava) taj naboј boje.

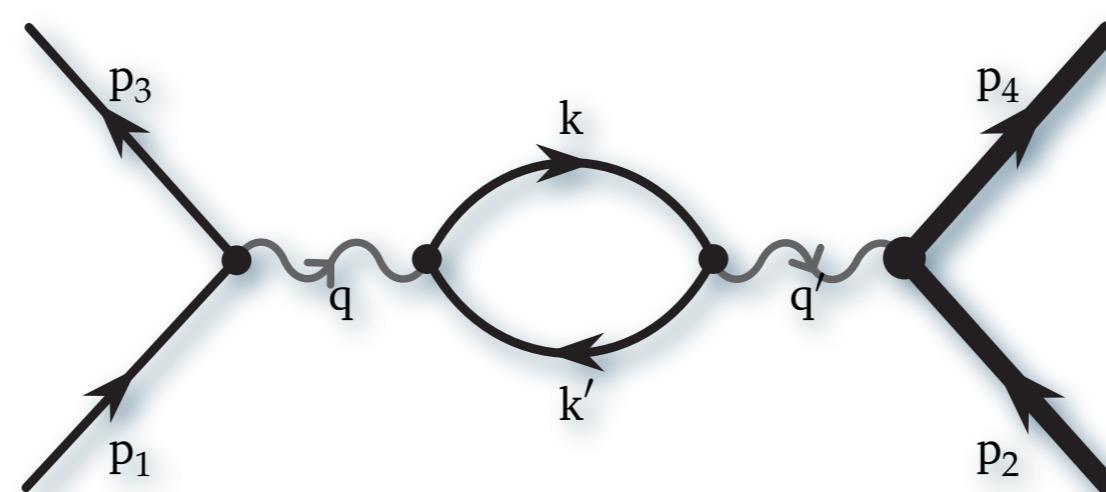
Renormalizacija

Računska digresija...

- Posmatrajmo $O(g^4)$ korekcije u $e^- + \mu^-$ -rasejanju:

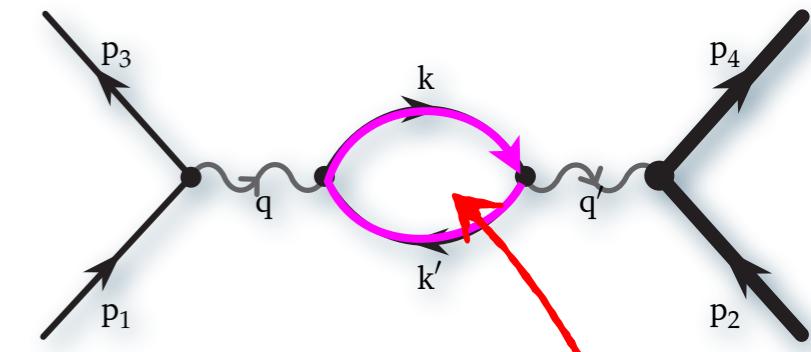
- Označimo i orijentišemo 4-momente:

...i izračunamo
kako rezultat
zavisi od mase i
od $(p_2 - p_4)$.

Renormalizacija

Računska digresija...

- Sledeći postupak/algoritam/recept:

$$\begin{aligned}
 & \int \frac{d^4q}{(2\pi)^4} \frac{d^4q'}{(2\pi)^4} \frac{d^4k}{(2\pi)^4} \frac{d^4k'}{(2\pi)^4} \\
 & \times (2\pi)^4 \delta^4(p_1 - p_3 - q) (2\pi)^4 \delta^4(q - k + k') (2\pi)^4 \delta^4(k - k' - q') \\
 & \times (2\pi)^4 \delta^4(p_2 - p_4 + q') [\bar{u}_3 (ig_e \gamma^\mu) u_1] \left(\frac{-i\eta_{\mu\nu}}{q^2} \right) \\
 & \times (-1) \text{Tr} \left[(ig_e \gamma^\nu) \frac{i}{k - m_e c} (ig_e \gamma^\rho) \frac{i}{k' - m_e c} \right] \left(\frac{-i\eta_{\rho\sigma}}{(q')^2} \right) [\bar{U}_4 (ig_e \gamma^\sigma) U_2], \\
 & = -i(2\pi)^4 \delta^4(p_1 + p_2 - p_3 - p_4) \\
 & \times \boxed{\left[\frac{-ig_e^4}{q^4} \int \frac{d^4k}{(2\pi)^4} [\bar{u}_3 \gamma^\mu u_1] [\bar{U}_4 \gamma^\rho U_2] \right.} \\
 & \quad \left. \times \frac{\text{Tr}[\gamma_\mu(k + m_e c) \gamma_\rho(k' - q' + m_e c)]}{(k^2 - m_e^2 c^2)[(k - q)^2 - m_e^2 c^2]} \right]_{q=p_1-p_3} \text{m}
 \end{aligned}$$

Primetite da je ostala samo jedna integracija, koju δ -funkcije ne eliminisu.

Neabelovsko anti-zaklanjanje naboja

Landau pol i dimenziona transmutacija

- Renormalizovani parametar interakcije

$$\alpha_{s,R}(|\mathbf{q}^2|) \approx \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{1 + \frac{\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)}{3\pi} \frac{11n-2n_f}{4} \ln\left(\frac{|\mathbf{q}^2|}{\mu^2 c^2}\right)}, \quad |\mathbf{q}^2| \gg \mu^2 c^2,$$

- Zavisi od dva parametra:
  - od “referentnog” parametra mase/impulsa μ ,
  - od vrednosti $\alpha_{s,R}$ kod 4-momenta $\sqrt{|\mathbf{q}^2|} \gg \mu c$

- Umesto toga, možemo definisati masu/impuls Λ_{QCD} :

$$\ln(\Lambda_{QCD}^2) := \ln(\mu^2 c^2) - \frac{12\pi}{(11n-2n_f)\alpha_{s,R}(\mu^2 c^2)},$$

$$\alpha_{s,R}(|\mathbf{q}^2|) \approx \frac{12\pi}{(11n-2n_f) \ln\left(\frac{|\mathbf{q}^2|}{\Lambda_{QCD}^2}\right)}$$

divergira kod Λ_{QCD}
...gde perturbativni
račun prestaje da važi...

Efektivni QCD potencijal

Asimptotska (ultravioletna) sloboda

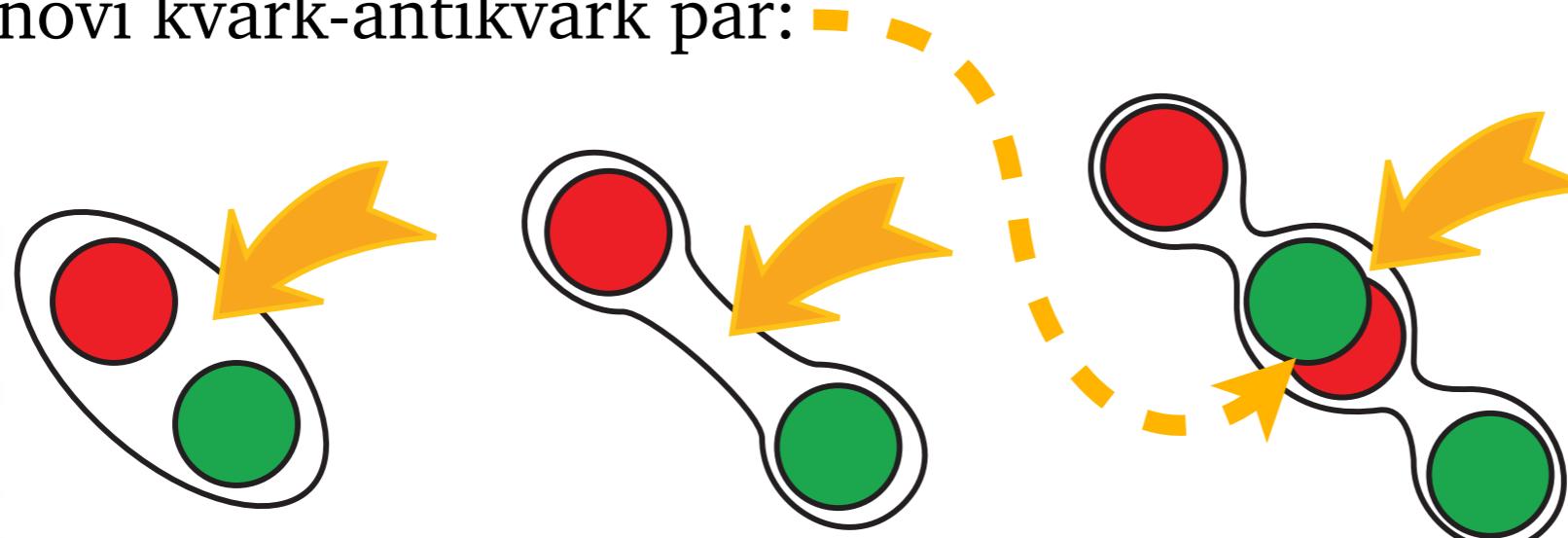
- Intenzitet $\alpha_{s,R}(|q^2|)$ opada dok $\sqrt{|q^2|} \gg \mu_C$ raste,
tj. dok razdaljina interakcije opada.
- Drugim rečima, intenzitet jake interakcije opada do nule sa razdaljinom izmedju dva interagujuća kvarka.
- Ovaj neobičan rezultat se zove “asimptotska sloboda”
  - (komplementarno je činjenici da su kvarkovi zarobljeni u hadronima)
  - jaka interakcija prestaje da deluje na kvarkove...
  - ...onda kada ovi *ne* pokušavaju da napuste hadron.
  - ...kvalitativno slično sili opruge ...*rastuće jačine*
- Efektivni potencijal koji opisuje interakcije kvarkova je onda približno ravan (konstanta) na malim razdaljinama.

otud “model vreće”
— glatka varijanta
beskonačno duboke
potencijalne Jame

Efektivni QCD potencijal

Infracrveno zarobljavanje

- A kada $\sqrt{|q^2|} \gg \mu_c$, pa $\sqrt{|q^2|} \downarrow \Lambda_{\text{QCD}}$,
- ...perturbativni račun prestaje da važi.
- U eksperimentu, izdvajanje (anti)kvarka
- na veće i veće razdaljine
- zahteva veće i veće $\sqrt{|q^2|}$,
- ...koje pre ili kasnije proizvede novi kvark-antikvark par:

Kafica!

Tristan Hübsch

Department of Physics and Astronomy, Howard University, Washington DC

Department of Mathematics, University of Maryland, College Park, MD

Department of Physics, Faculty of Natural Sciences, Novi Sad, Serbia

<https://tristan.nfshost.com/>